

Қ.И. САТБАЕВ атындағы ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ
ЗЕРТТЕУ УНИВЕРСИТЕТІ

СӘТБАЕВ
УНИВЕРСИТЕТІ

ЖӘНЕ БИОЛОГИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР
ИНСТИТУТЫ

БЕЙОРГАНИКАЛЫҚ ЗАТТАРДЫҢ
ХИМИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯСЫ КАФЕДРАСЫ

«Қорғауға жіберілді»

«БЗХТ» кафедра меңгерушісі

хим. ғыл. канд., доцент

Жунусбекова Н.М.

2019ж

ДИПЛОМДЫҚ ЖҰМЫС

Тақырыбы: «ОҚЫТУШЫЛАРДЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ
ҚАБІЛЕТТЕРІН ДАМУ – ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ШЕБЕРЛІКТІ
ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ НЕГІЗІ»

5B012000 – Кәсіптік оқыту білім бағдарламасы бойынша

Орындаған бітіруші

Ақыланова А.М.

Ғылыми жетекшісі

х.ғ.к., ассистент-проф. Каленова А.С.

Норма бақылаушы

тьютор

Мырзабекова Ш.У

Алматы 2019

РЕФЕРАТ

Дипломдық жұмыстың құрылымы мен көлемі: 34 беттен, 2 суреттен, 8- кестеден, 5-диаграммадан және 34 әдебиет көзінен тұрады.

Түйінді сөздер: педагогикалық шеберлік, өзін –өзі дамыту, психологиялық, педагогикалық және мәдени дайындық.

Диплом жұмысының мақсаты: Қазіргі кездегі оқыту жүйесіндегі оқытушылардың педагогикалық қабілеттерін дамыту - педагогикалық шеберлікті қалыптастырудың негізі ретінде өзін-өзі дамыту арқылы жетілдіруді зерттеу болып табылады.

Зерттеу нысаны: «Камал Қадыржанов» атындағы жалпы орта мектеп педагогтарының өздігінен білім алуға психологиялық-педагогикалық және жалпы мәдени дайындығы.

Көздеген мақсатқа жету үшін мынадай **міндеттер** орындалуы тиіс:

1. Өзін-өзі дамыту арқылы «Камал Қадыржанов» атындағы жалпы орта мектеп мұғалімдерінің педагогикалық шеберлігін жетілдіруді зерттеу

2. Мектеп педагогтарының өздігінен білім алуға психологиялық-педагогикалық және жалпы мәдени дайындығының диагностикасын талдау

3. Педагогтардың өзіндік білім беру қызметінің жағдайы мен өнімділігін талдау

4. Өзін-өзі дамытуға кедергі келтіретін факторлар және педагогтың өзін-өзі дамытуын ынталандыратын факторларын анықтау.

Зерттеу әдістері: сауалнама, эксперимент, бақылау жұмысы.

Жұмыста алынған нәтижелердің тәжірибелік құндылығы: Бұл дипломдық жұмыстың негізгі тәжірибиелік жұмыстары Алматы қаласының Камал Қадыржанов атындағы жалпы орта мектеп мұғалімдерінің педагогикалық шеберлігін жетілдіру мақсатында жүргізіліп, қазіргі жағдайы мен ары қарай дамуы талданып зерттелінді. Осы мектепте педагогикалық шеберлікті өзін-өзі дамыту арқылы жетілдіру семинары өткізіліп, семинарда педагогтардың кәсіпқойлығының негізгі критерийлері, әдістемелік жұмыс процесінде мұғалімнің өзін-өзі талдау және өзін-өзі дамыту қабілетін жоғарлату мәселелерінің теориялық аспектілері, мұғалімнің өздігінен білім алуы - педагогтың кәсіби қызметінің қажетті шарттары, өздігінен білім алу процесін құрайтын қызмет түрлері, өз бетінше білім алудың нәтижесі талқыланды.

РЕФЕРАТ

Дипломная работа изложена на **страницах** машинописного текста, состоит из введения, литературного обзора, экспериментальной части, заключения и списка использованной литературы, содержащего 34 библиографические ссылки, включает 2 рисунка, 5 - диаграмм и 8 таблиц.

Ключевые слова: педагогическое мастерство, саморазвитие, психологическая, педагогическая и культурная подготовка.

Цель дипломной работы: развитие педагогических способностей преподавателей в современной системе обучения, исследование самосовершенствования, как основы формирования педагогического мастерства.

Объект исследования: психолого-педагогическая и общекультурная подготовка педагогов общей средней школы имени Камала Кадыржанова к самообразованию.

Для достижения намеченной цели должны быть выполнены следующие **задачи:**

1. Изучение совершенствования педагогического мастерства учителей общей средней школы имени " Камала Кадыржанова» через саморазвитие
2. Анализ диагностики психолого-педагогической и общекультурной подготовки педагогов школы к самообразованию
3. Анализ состояния и производительности собственной образовательной деятельности педагогов
4. Выявление факторов, препятствующих саморазвитию, и факторов, стимулирующих саморазвитие педагога.

Методы исследования: анкетирование, эксперимент, контрольная работа.

Практическая ценность полученных результатов в работе: Основная практическая работа данной дипломной работы проводилась с целью совершенствования педагогического мастерства учителей средней школы им.Камала Кадыржанова г. Алматы, проанализировано современное состояние и дальнейшее развитие. В этой школе был проведен семинар по совершенствованию педагогического мастерства через самообразование, на семинаре были обсуждены основные критерии профессионализма педагогов, теоретические аспекты проблемы самоанализа и повышения способности учителя к самообразованию в процессе методической работы, необходимые условия профессиональной деятельности педагога-самообразования, виды деятельности, составляющие процесс самообразования, результаты самообразования.

ABSTRACT

Structure and volume of the thesis. the thesis consists of 34 pages, 2 drawings, 8 table, 5 diagramm and a list of references from 34 titles.

Key words: pedagogical skills, self-development, psychological, pedagogical and cultural training.

The purpose of the thesis: the development of pedagogical abilities of teachers in the modern system of education, the study of self-improvement as the basis for the formation of pedagogical skills.

Object of research: psychological, pedagogical and General cultural training of teachers of Kamal Kadyrzhanov General secondary school for self-education.

To achieve this goal, the following **tasks** should be performed:

1. Study of improvement of pedagogical skills of teachers of General secondary school named after "Kamal Kadyrzhanov" through self-development

2. Analysis of diagnostics of psycho-pedagogical and General cultural preparation of school teachers for self-education

3. Analysis of the state and productivity of teachers ' own educational activities

4. Identification of factors that prevent self-development and factors that stimulate the self-development of the teacher.

Research methods: survey, experiment, examination.

The practical value of the results in the work: the Main practical work of this thesis was carried out in order to improve the pedagogical skills of secondary school teachers. Kamala Kadyrzhanova Almaty, analyzed the current state and further development. In this school, a seminar was held to improve pedagogical skills through self-education, the seminar discussed the main criteria of professionalism of teachers, the theoretical aspects of the problem of self-analysis and increase the teacher's ability to self-education in the process of methodical work, the necessary conditions for professional activity of the teacher-self-education, activities that make up the process of self-education, the results of self-education.

МАЗМҰНЫ

	КІРІСПЕ	6
1	ӘДЕБИЕТТІК ШОЛУ	7
1.1	Педагогтың педагогикалық шеберлігін дамыту Педагогикалық шеберлік " ұғымының тарихы»	7
1.2	Педагогикалық шеберліктің негізгі компоненттері	8
1.3	Педагогикалық қызметтің шығармашылық сипаты	9
1.4	Педагогикалық шеберлікті қалыптастыру критерийлері.	10
1.5	Жаңа форматтағы мұғалім моделі	12
2	ӘДІСТЕМЕЛІК БӨЛІМ	14
2.1	Өзін-өзі дамыту арқылы «Камал Қадыржанов» атындағы жалпы орта мектеп мұғалімдерінің педагогикалық шеберлігін жетілдіру мақсатында жүргізілген жұмыстардың нәтижелері	
2.1.1	Педагогикалық шеберлікті өзін-өзі дамыту арқылы жетілдіру семинары	14
2.2	Мектеп педагогтарының өздігінен білім алуға психологиялық-педагогикалық және жалпы мәдени дайындығының диагностикасы	20
2.3	Педагогтардың өзіндік білім беру қызметінің жағдайы мен өнімділігін талдау.	28
2.4	Өзін-өзі дамытуға кедергі келтіретін факторлар және педагогтың өзін-өзі дамытуын ынталандыратын факторлар.	30
	ҚОРЫТЫНДЫ	31
	ҚОЛДАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ	32
	ҚОСЫМША 1	34

КІРІСПЕ

Зерттеу жұмысының өзектілігі. Педагогикалық үдерістің гуманистік көрінісіне, балаға, басты құндылыққа, педагогикалық шығармашылыққа деген қарым-қатынасқа бағытталған қазіргі білім беру жүйесі педагогтың кәсіпқойлығын дамытуға ықпал ететін жағдайларды өздігінен ұғынуға дайындығын болжайды.

Бүгінгі күні білім беру мен тәрбиелеу саласындағы негізгі міндет олардың сапасын қамтамасыз ету болып табылатын кезде Педагогтің кәсіби құзыреттілігіне қойылатын талаптар одан әрі өсті.

Бүгінгі педагог қай жерде жұмыс істесе де - балабақшада немесе мектепте, лицейде, колледжде немесе жоо-да бір уақытта бірнеше функцияларды орындайды: оқыту, тәрбиелеу, дамыту, әдістемелік, насихаттық және т.б. олардың әрқайсысының табысты іске асырылуы педагогтан белгілі бір білімді, іскерлікті, Дағдылар мен қабілеттілікті, сондай-ақ жеке қасиеттерін талап етеді. Қазіргі теориядағы және практикадағы педагогикалық шеберлік мәселелері маңызды орын алады, өйткені кемелді, дені сау, жан - жақты дамыған ұрпақты қалыптастыру-күрделі, көпжоспарлы процесс, педагогтардан терең білімді ғана емес, әр түрлі қабілеттерді, сонымен қатар шығармашылық тәсілді, үнемі өзгеріп отыратын жағдайларда осы процесті басқару қабілетін талап етеді.

Диплом жұмысының мақсаты: Қазіргі кездегі оқыту жүйесіндегі оқытушылардың педагогикалық қабілеттерін дамыту - педагогикалық шеберлікті қалыптастырудың негізі ретінде өзін-өзі дамыту арқылы жетілдіруді зерттеу болып табылады.

Зерттеу нысаны: «Камал Қадыржанов» атындағы жалпы орта мектеп педагогтарының өздігінен білім алуға психологиялық-педагогикалық және жалпы мәдени дайындығы.

Көздеген мақсатқа жету үшін мынадай міндеттер орындалуы тиіс:

1. Өзін-өзі дамыту арқылы «Камал Қадыржанов» атындағы жалпы орта мектеп мұғалімдерінің педагогикалық шеберлігін жетілдіруді зерттеу
2. Мектеп педагогтарының өздігінен білім алуға психологиялық-педагогикалық және жалпы мәдени дайындығының диагностикасын талдау
3. Педагогтардың өзіндік білім беру қызметінің жағдайы мен өнімділігін талдау
4. Өзін-өзі дамытуға кедергі келтіретін факторлар және педагогтың өзін-өзі дамытуын ынталандыратын факторларын анықтау.

Диплом жұмысының құрылымы. Диплом жұмысы кіріспеден, негізгі бөлімнен, қолданылған әдебиеттер тізімінен тұрады.

1 ӘДЕБИЕТТІК ШОЛУ

1.1 Педагогтың педагогикалық шеберлігін дамыту. Педагогикалық шеберлік " ұғымының тарихы»

Табысты жұмыс істеу үшін әрбір мұғалім педагогикалық шеберлікті меңгеруі тиіс, өйткені тек шеберлік педагог еңбегінің тиімді нәтижелерін қамтамасыз ете алады.

XX ғасырдың басынан бастап "шеберлік" ұғымы шығармашылық мамандықтармен байланысты болды, мысалы, рифма шебері - ақын, қылқалам шебері - суретші, сахна шебері - актер және т. б.

Педагогикалық қызмет шығармашылық сипатқа ие екендігін ескере отырып, "педагог - шебер" үйлесімі табиғи болды. Болашақ мұғалімдер, тәрбиешілер педагогикалық шеберліктің мәні, оның күрделілігі мен көпжақтылығы туралы нақты түсінікке ие болуы тиіс.

"Педагогикалық кәсібилік ""Педагогикалық шеберлік" ұғымы арқылы анықталады. Педагогикалық шеберлік педагогтарды өзін-өзі жетілдіруге итермелейтін педагогикалық жұмыстың идеалы ретінде, оқытушы тұлғасының маңызды сапасы ретінде және педагогикалық еңбектің тиімділігін бағалайтын эталон ретінде қарастырылады.

Қазіргі педагогикадағы педагогикалық шеберліктің ең маңызды критерийлерінің бірі - мектеп оқушыларының жүз пайыз үлгерімінде және олардың пәнге деген Осындай (жүз пайыз) мүдделерінде байқалатын мұғалім жұмысының нәтижелілігі болып табылады, яғни, егер барлық балаларды оқыта білсе, педагог-шебер. Педагогтың кәсіпқойлығы қалайтын, білмейтін, оқуға қабілетсіз деп санауға қабылданған оқушылардың жақсы нәтижелерінде айқын көрінеді.

Педагогикалық шеберлік критерийлері:

1. Мұғалім жетістігінің педагогикалық критерийлері:

- Оқушылардың білім деңгейі.
- Жалпы оқу шеберлігі мен дағдыларының қалыптасу деңгейі.
- Зерттеу жұмысының жағдайы, өздігінен білім алу.
- Педагогтарға білім беру және біліктілікті арттыру.
- Өзін-өзі талдау, рефлексия қабілеті.

Мұғалім жетістігінің психологиялық критерийлері :

- Қызығушылық тудыра білу, мотивацияны арттыру.
- Оқушыны саналы оқыту.
- "Мұғалім-оқушы" жүйесіндегі қарым-қатынас.
- Оқушының жеке ерекшеліктерін есепке алу

Мұғалімнің табыстылығының жеке критерийлері:

- Сөйлеу мәнерлілігі
- Тұлғаның шығармашылық басы.
- Ұйымдастырушылық қабілеті
- Әзіл сезімі

- Табандылық, тәртіптілік

1.2 Педагогикалық шеберліктің негізгі компоненттері

Педагогикалық шеберлікке келесі компоненттер кіреді:

I-мұғалім тұлғасының кәсіби-педагогикалық бағыты.

II-Кәсіби маңызды білім.

III - кәсіби қажетті қабілеттер, білік және дағдылар.

IV-кәсіби шығармашылық.

Психологиядан белгілі болғандай, адам таңдаған мамандығына деген өз көзқарасын әр түрлі етіп білдіре алады. Бұл педагогке де қатысты.

Біріншіден, мұғалім немесе тәрбиеші жалпы педагогикалық қызметке, атап айтқанда, оның жұмысында үлкен қиындықтар туындауы тиіс. Өз кезегінде, жағымды қарым-қатынас мамандыққа қызығушылық тудырады, еңбек нәтижесіне жауапкершілік туғызады және педагогті өзінің жеке қасиеттерін жетілдіруге итермелейді. Олардың негізгілері: жоғары адамгершілік, сенім, азаматтық борыштың санасы, қоғамдық белсенділік, патриотизм, басқа ұлттарға құрмет, еңбекқорлық, қарапайымдылық, балаларға деген махаббат пен мейірімділік, қайырымдылық, гуманизм және т. б. болып табылады.

Екіншіден, жоғары білікті педагог болу үшін адам кәсіби қажетті білімді меңгеруі тиіс. Мысалы, бастауыш сынып мұғалімі сабақтарды бір-бірден емес, бірнеше пән бойынша өткізеді: ана тілі, оқу, математика, еңбек, табиғаттану, бейнелеу өнері және т. б. осылайша, оның арнайы дайындығы жоғарыда аталған барлық пәндер бойынша білімді меңгеруді қамтиды.

Қазіргі мұғалім еркін ойлауы, әлем туралы ғылыми түсінігі болуы, кең ой-өрісі болуы тиіс - бұл үшін ол саяси, экономикалық, құқықтық және басқа да қоғамдық білімді меңгеруге міндетті. Ғылыми сауаттылық, зияткерлік іздеу, өзінің педагогикалық білімін жаңарту мен кеңейтуге ұмтылу Заманауи педагогтың қажетті қасиеттері болып табылады. Қазіргі заманғы ғылым мен техниканың жетістіктерін пайдалана білу, зерттеу жүргізу қабілеті де заманауи педагог үшін қажетті болып табылады, сондықтан ол сондай-ақ зерттеу жұмысының дағдыларын меңгеруі қажет. Зерттеу процесінде педагог нақты материалдар жинайды, талдайды және қорытынды жасайды - бұл оған көмектеседі салыстыру өз тәжірибесін тәжірибесі бар басқа да педагогтар, сондай-ақ тексеру практикада сол немесе басқа ғылыми теориялар.

Үшіншіден, шебер болу үшін педагог өзінің кәсіби функцияларын сәтті орындауға көмектесетін бірқатар қабілеттері болуы тиіс. Бұл қабілеттер санына келесілер кіреді: :

а) *ұйымдастырушылық қабілеттер*- оқушылар ұжымын ұйымдастыру және дамыту, оны маңызды міндеттерді шешуге бағыттау қабілеті; ;

б) *коммуникативтік қабілеттер* - оқушылармен, олардың ата-аналарымен, әріптестерімен қарым-қатынас процесін басқару, қақтығыстардың алдын алу және уақытылы жою қабілеті;

в) *дидактикалық қабілеттер* - өз білімін қол жетімді түрде беру және оларды оқушыларға түсіндіру қабілеті; жаңа білімді өз бетінше игеру, ғылымның дамуын қадағалау және ғылыми жетістіктерді өз тәжірибесінде қолдану қабілеті; оқушыларды өз бетінше ойлауға, өз пікірін айтуға және оны қорғауға үйрету.;

г) *бақылау қабілеті* - әрбір оқушының ішкі әлемін зерделеп, түсіне білу, оның мінез-құлқы мен мінез-құлқының ерекшеліктерін, оның рухани дүниесінің "құпияларын" ашып, әрбір тәрбиеленушінің жеке басының дамуын бағыттай білу.;

д) *сөйлеу қабілеті* - ауызша және жазбаша сөйлеу арқылы өз ойлары мен сезімдерін дәл және мазмұнды жеткізе білу, оқу материалын, әдістемелік нұсқауларды жазу, оқушылардың білімін, іскерліктері мен мінез-құлқын бағалау; мұғалімнің дәл, қарапайым (қол жетімді), мәнерлі, эмоционалды, мазмұнды, бейнелі, стилистикалық және грамматикалық қатесіз сөйлеу және жазу қабілеті;

е) *гностикалық қабілеттер* - тұлғаның даму перспективасын болжай білу қабілеті, яғни өз оқушыларының зерттеу материалдары негізінде олардың танымдық іс-әрекетінің барысы мен нәтижелерін анықтай білу, тұлғалық қасиеттерін дамыту. Бұл қабілеттер оптимизмге, мұғалімнің өз оқушыларына сенуіне негізделген ;

ж) *оқушылардың назарын басқару қабілеті* - педагогтың оқушыларды қызықтыра білуі, олардың назарын нақты мәселеге, мәселеге, тапсырмаларға аудару. Бұл қабілет мұғалімге барлық оқушыларды бір уақытта "көруге", олардан неғұрлым қабілетті балаларды бөлуге, олардың қызметін (оқу, еңбек, Қоғамдық) қажетті арнаға бағыттауға көмектеседі.

Жоғарыда аталған барлық қабілеттер жиынтығында педагогтің неғұрлым табысты қызметін қамтамасыз етеді, оның жеке тәжірибесін, жеке жұмыс стилі мен беделін құруға ықпал етеді. Алайда, бұл еңбекқорлық, шыдамдылық, талапшылдық, табандылық, жұмысқа шығармашылық көзқарас, оның нәтижелері үшін жауапкершілік және т.б. сияқты жеке қасиеттерінсіз мүмкін емес.

1.3 Педагогикалық қызметтің шығармашылық сипаты

Педагогтің қызметі өзінің мәні бойынша шығармашылық сипатқа ие, өйткені ол дереу шешуді талап ететін көптеген түрлі жағдайларды қамтиды. Әдетте, бұл жағдайды нестандартны, сондықтан педагог табу әр түрлі нұсқалары проблемаларды шешу - бұл, белгілі болғандай, шығармашылық тәсілді қажет етеді.

Педагогикалық шығармашылықтың ерекшелігі педагог еңбегінің ерекшеліктерімен негізделеді: оқыту, тәрбиелеу және дамыту-бұл оқушылардың жеке басын, адамгершілігін, дүниетанымын, нанымын, санасын, мінез-құлқын қалыптастыруға байланысты сансыз педагогикалық жағдайларды қамтитын процесс. Бұл мәселелерді шешу жолдарын, тәсілдерін

(әдістерін), құралдарын іздестіруде, оларды қолдану технологиясында педагог шығармашылығы көрінеді.

Тек шығармашылықпен жұмыс істейтін мұғалім ғана балаларды, жасөспірімдерді, жастарды табысты оқытып, тәрбиелеуге, озық педагогикалық тәжірибені зерделеп, пайдалана алады.

1.4 Педагогикалық шеберлікті қалыптастыру критерийлері.

Педагогикалық қызмет барысында қандай да бір мұғалімнің, тәрбиешінің педагогикалық шеберлігінің қалыптасу деңгейін дұрыс бағалау өте маңызды. Осы бағалау критерийлері:

1.жұмыстың әдістері, құралдары, түрлері мен түрлерінің әртүрлілігі, олардың жаңалығы;

2.жұмыс тәжірибесінің озық тәжірибенің жаңа жетістіктеріне сәйкестігі;

3.қол жеткізілген нәтижелердің тиімділігі, өзектілігі және оңтайлылығы, өзгермелі жағдайларда ұзақ уақыт бойы олардың тұрақтылығы;

4. педагогтың өз тәжірибесін жинақтап, басқа педагогтармен алмасуы.

Педагогикалық шеберліктің үш деңгейін бөліп көрсетуге болады:

Педагогикалық шеберліктің жоғары деңгейі мұғалімнің оқушылардың табысқа жету үшін жағдай жасауға, олардың жеке ерекшеліктерін дамытуға бағытталған педагогикалық үдерісті құруға қабілеттілігімен сипатталады және педагогикалық үдерістің барлық компоненттерін: мақсаттары, мазмұны, нысандары, әдістері және т. б. қайта құруға ықпал етеді.

Орта деңгей гуманистік құндылықтарды қабылдаумен, балалар мүддесінде орталықтандырумен сипатталады, бірақ қарым-қатынас саласын гуманизациялаумен, негізгі категорияларды, қағидаттарды, технологияларды білумен, бірақ оларды нақты педагогикалық жағдайда қолдануға қабілетсіздігімен ғана шектеледі.

Жеткіліксіз деңгей. Бұл деңгей үшін келесі көрсеткіштер тән: Нұсқаулық бойынша қызмет, Әдістемелік ұсынымдарды нақты орындауға бағдар беру; басқа мұғалімдерден қызмет үлгілерін алу; оқушылардың педагогикалық міндеттерін шешуге тартпай, өз іс-әрекетіне назар аудару.

Жоғарыда айтылғандарды ескере отырып, педагогикалық шеберлікті қалыптастыру тиімділігінің көрсеткіштерін тұжырымдауға болады:

- педагогикалық қызметтің жоғары өнімділігі;
- біліктілік пен кәсіби құзыреттіліктің жоғары деңгейі;
- еңбектің оңтайлы қарқындылығы мен қауырттылығы;
- жоғары ұйымшылдық;
- сыртқы факторларға тәуелділіктің төмендігі;

кәсіби міндеттерді шешудің заманауи мазмұны мен қазіргі заманғы құралдарын меңгеру;

- қызметтің жоғары көрсеткіштерінің тұрақтылығы;
- жеке тұлға ретінде еңбек субъектісінің даму мүмкіндігі;
- оң әлеуметтік маңызды мақсаттарға қол жеткізуге бағыттылығы.

(тігінен), олар жеке элементтердің де, жалпы педмастерияның да қалыптасу деңгейін анықтауға мүмкіндік алады:

Жоғары деңгей - 136-160 ұпай

Жақсы деңгей-121-135 ұпай

Жеткілікті деңгей-101-120 ұпай

Төмен деңгей - 88-100 балл

Осылайша алынған деректер педагогке ең алдымен, оларды өзі талдау қажет. Сонымен бірге, ол өзіне мынадай сұрақтар қоя алады: менің кәсіби білімім, біліктерім, қабілеттерім қандай даму деңгейінде? Менің күшті және әлсіз жақтары неде? Мен кемшіліктерден құтылу үшін не істеу керек?

Егер педагог біліктілігі жоғары деңгейге жетпесе, онда ол үнемі өз бетімен жұмыс істеу керек, өзінің білімін, қабілетін және жеке қасиеттерін жетілдіріп, өзінің біліктілігін арттыруы керек. Бұл ретте жетіспейтін элементтерді ол өзін-өзі жетілдіру және өзін-өзі тәрбиелеу процесін жалғастыра отырып, бар элементтерді уақытша өтей алады. Бұл процесті шартты түрде бірнеше кезеңге бөлуге болады.

Алғашқы 3-5 жыл бойы педагог жас маман болып саналады, оған жұмыс орны бойынша тәжірибелі тәлімгер бекітіледі, оның басшылығымен ол бұқаралық тәжірибені зерделейді және оны өз практикасына енгізеді.

Келесі 5-6 жыл бойы жас мұғалімдер өздерінің кәсіби дағдыларын бекітеді және дамытады, оларда өзінің жұмыс стилін қалыптастырады.

Келесі 5-10 жылда мұғалімдер арасында озық және жаңашыл тәжірибелерді пайдаланатын, сондай-ақ өзінің өзіндік тәжірибесін жасайтын педагогтар бөлінеді.

Жоғарыда аталған кезеңдер шартты түрде бөлінген, өйткені педагог-шебердің қалыптасу және даму үрдісі жеке, оның жеке тұлғасы қайталанбас: біреуі барлық істерде өзінің белсенділігімен, басқалары - қызықты сабақтармен немесе сабақтан тыс іс - шаралармен, үшіншісі-озық технологиялар мен жұмыс әдістерін енгізе отырып, беделге ие болады.

Педагогикалық шеберлікті жетілдіру келесі жолдармен жүзеге асырылуы мүмкін.

1. Өзін-өзі үнемі жұмыс (арнайы әдебиеттерді оқу, тәжірибелі педагогтардың сабақтарына және тәрбиелік іс-шараларына қатысу, аутотренингпен айналысу).

2. Бұқаралық ақпарат құралдарын пайдалану(ТВ-хабарлар, ғылыми-әдістемелік журналдар, газеттер), ғылыми педагогикалық және әдістемелік әдебиеттің жаңалықтарын зерделеу

3. Жұмыс орны бойынша құрылған құралдар мен шарттарды пайдалану (әдістемелік күндер, өзара қатысу, әдістемелік бірлестік, педагогикалық оқулар, тәлімгерлік, сондай-ақ мектепаралық, қалалық, облыстық семинарлар).

4. Біліктілікті арттыру институтында оқу, сондай-ақ мемлекеттік және мемлекеттік емес мекемелер мен қорлар ұйымдастыратын түрлі семинарларға қатысу.

5. Заманауи ақпараттық технологияларды қолдану.

Барлық осы жолдар мен әдістер өзара байланысты, оларды үнемі, үздіксіз, мақсатты пайдалану қажет.

1.5 Жаңа форматтағы мұғалім моделі

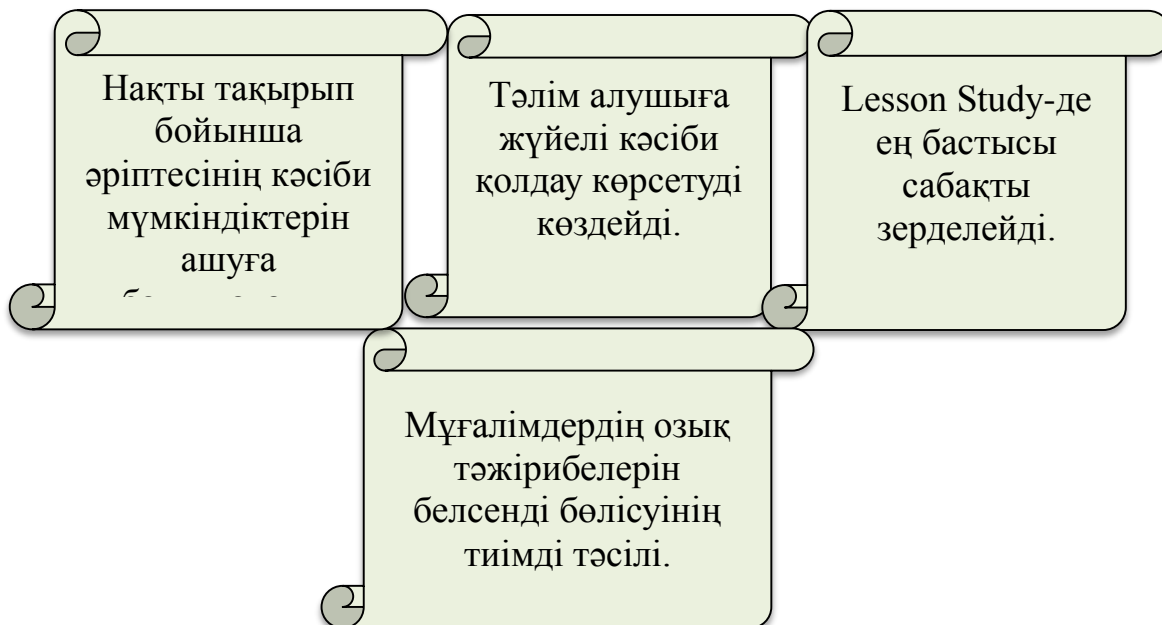
Жаңа форматтағы мұғалімдер оқушылардың бойына өз бетімен білім алу, өзін-өзі реттеу дағдыларын қалыптастыруға, түрлі адамдармен тиімді диалог жүргізе алатын, қазіргі заманға табысты өмір сүруге дайын, сандық технологияларда құзырлылық танытатын белсенді азамат, болашақ маман ретінде қалыптасуға көмектесетін оқу үдерісін ұйымдастыру үшін қажетті біліммен және практикалық дайындықпен қамтамасыз етуі қажет.

Жаңа форматтағы біліктілікті арттыру курсына бағдарлама бойынша жеті модуль ұсынылады (сурет 1.1). Қазіргі кезде өзекті болып отырған жеті модульдің әрқайсысы пәндік және жас ерекшеліктеріне байланыссыз, жалпы сипатта. Олар:

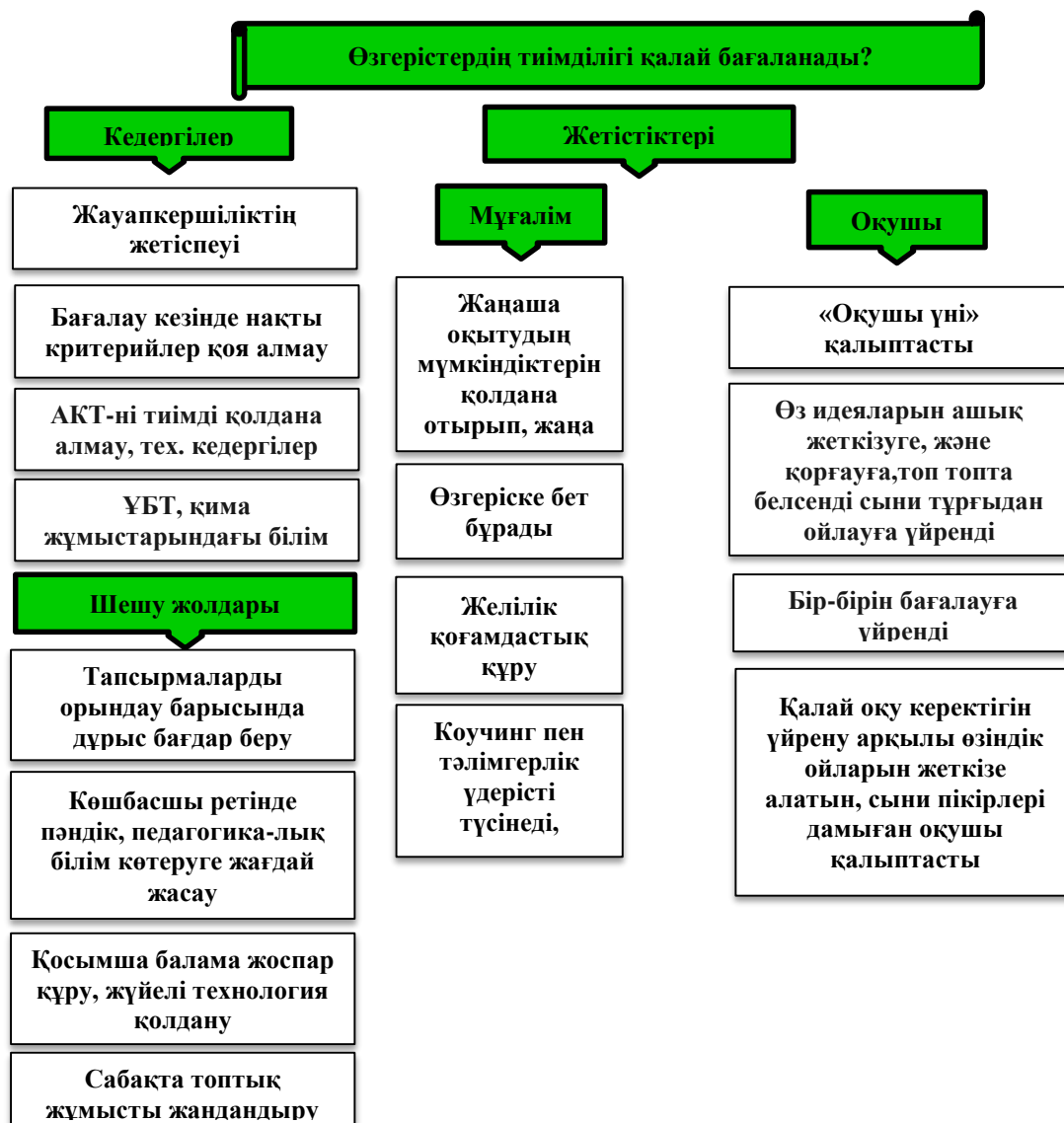
- оқыту мен оқудағы жаңа тәсілдер;
- сыни тұрғыдан ойлауға үйрету;
- оқыту үшін бағалау және оқуды бағалау;
- оқытуда ақпараттық- коммуникациялық технологияларды пайдалану;
- талантты және дарынды балаларды оқыту;
- оқушылардың жас ерекшеліктеріне сәйкес оқыту және оқу;
- оқытудағы басқару және көшбасшылық.

Сурет 1.1. Жаңа форматтағы мұғалім моделі

Сурет 1. 2 Шеберлікті арттыру тәсілдері

Сурет 1.3 Өзгерістердің тиімділігін анықтау

2 ӘДІСТЕМЕЛІК БӨЛІМ

2.1 Өзін-өзі дамыту арқылы «Камал Қадыржанов» атындағы жалпы орта мектеп мұғалімдерінің педагогикалық шеберлігін жетілдіру мақсатында жүргізілген жұмыстардың нәтижелері

2.1.1 Педагогикалық шеберлікті өзін-өзі дамыту арқылы жетілдіру семинары

Бұл семинардың мақсаты өзін-өзі дамыту арқылы педагогикалық шеберлікке және мұғалімнің кәсіби өсуіне ықпал ету.

Міндеттер:

1. әдістемелік жұмысты ұйымдастыру барысында мұғалімнің өзін-өзі талдау және өзін-өзі дамыту қабілетін жоғарлату мәселелерінің теориялық аспектілерін ашу
2. Мұғалімнің кәсіби шеберлігін жетілдіру үрдісінде өз бетінше білім беру қызметінің қажеттілігін көрсету
3. Педагогтың өзін-өзі дамытуға кедергі келтіретін факторлар мен өзін-өзі дамытуды ынталандыратын факторларды анықтау
4. Өзін-өзі жетілдіру негізінде мектеп мұғалімдерінің кәсіби құзыреттілігінің өсуін талдау
5. Гимназия педагогтарының нәтижелі өзіндік білім беру қызметінің материалдарын ұсыну
6. «Камал Қадыржанов» атындағы жалпы орта мектеп педагогтарының өз білімін жетілдіру туралы ережені әзірлеу және бекіту»
7. Мамандануы мен өтілін ескере отырып, мектеп педагогтарының педагогикалық шеберлігін қалыптастыру және жетілдіру моделін әзірлеу
8. Гимназия педагогтарының өздігінен білім алу қызметін жетілдіру бойынша шаралар әзірлеу

Бағдарламасы

1. Педагогтердің кәсіпқойлығының негізгі критерийлері. Әдістемелік жұмыс процесінде адамның өзін-өзі талдау және өзін-өзі дамыту қабілетін жоғарлату проблемасының теориялық аспектілері. Мұғалімнің өздігінен білім алуы-педагогтың кәсіби қызметінің қажетті шарты.
2. Гимназия педагогтарының өздігінен білім алуға психологиялық-педагогикалық және жалпы мәдени дайындығының диагностикасы:
 - "Мұғалімнің коммуникативтік мәдениеті" мәселесі бойынша нәтижелерін талдау»
 - "Педагог қызметін өзін-өзі реттеудің жетекші себептері" мәселесі бойынша нәтижелерін талдау»
3. Мектеп педагогтарының өзіндік білім беру қызметінің жағдайы мен өнімділігін талдау:
 - Өз білімін жетілдіру тақырыптары бойынша педагогтардың жұмыс материалдарының жағдайын талдау

— "Педагогикалық шеберліктен — білім сапасына" Педагогикалық шеберлік апталығының қорытындысы»

- «Камал Қадыржанов» атындағы жалы ор мектеп педагогтарының мамандық және еңбек өтілі мен өз білімін жетілдіру туралы ережені талқылау және жетілдіру моделін әзірлеу.

- Мектеп педагогтарының нәтижелі өзіндік білім алу тәжірибесі материалдарының тұсаукесері

4. Өзін-өзі дамытуға кедергі келтіретін факторлар және педагогтың өзін-өзі дамытуын ынталандыратын факторлар.

5. Жұмыстарды қорытындылау.

2.1.2 Семинар барысы

1. Педагогтердің кәсіпқойлығының негізгі критерийлері. Әдістемелік жұмыс процесінде мұғалімнің өзін-өзі талдау және өзін-өзі дамыту қабілетін жоғарлату мәселелерінің теориялық аспектілері. Мұғалімнің өздігінен білім алуы-педагогтың кәсіби қызметінің қажетті шарттары.

Директордың оқу-әдістемелік жұмысы жөніндегі орынбасары: "Үздіксіз білім беру бір-бірін өзара толықтыратын және білім беру жүйесі шеңберінде, сондай-ақ одан тыс жерлерде өмірдің әртүрлі кезеңдерінде өтетін кез келген саналы іс-әрекеттерді білдіреді; бұл қызмет білім алуға, барлық жақтары мен жеке адамның қабілеттерін дамытуға, соның ішінде білім алуға және түрлі әлеуметтік және кәсіптік міндеттерді орындауға, сондай-ақ ел ауқымында да, бүкіл әлем ауқымында да әлеуметтік дамуға қатысуға бағытталған".

Бүгінгі таңда "үздіксіз білім беру" ұғымына жататын он шақты термин бар. АҚШ - та "өмір бойы білім беру" термині, Швецияда — "жаңартылмалы білім беру" термині қолданады. Басқа да терминдер қолданылады: перманентті білім беру, одан әрі оқыту, ересектердің білімі, дипломнан кейінгі білім беру және т. б.

Қазіргі жағдайда педагогтың кәсіпқойлығының негізгі өлшемдері әзірленді. Негізінде мынадай қорытынды жасауға болады:

21 ғасыр мұғалімі-бұл:

- рухани, Кәсіби, жалпы мәдени және физикалық жетілуге ұмтылатын үйлесімді дамыған, ішкі бай тұлға;
- қойылған міндеттерді іске асыру үшін оқыту мен тәрбиелеудің тиімді тәсілдерін, құралдарын және технологияларын таңдай білетін тұлға;
- рефлексия қызметін ұйымдастыра білетін тұлға;
- жоғары дәрежелі кәсіби біліктілігі бар тұлға.

Қазіргі кезеңде адамға өзін-өзі тануға, өзін-өзі жетілдіруге, өзін-өзі дамытуға мүмкіндік беретін білім сапалы деп саналуы мүмкін.

Қазіргі заманғы әлеуметтік-мәдени жағдайларда кез-келген білімнің мәні өзін-өзі білім алу болып табылады деп бекітетін басқа тәсіл кең тарайды. Бүгінгі таңда "жан-жақты дамыған тұлғаны" қалыптастыру мүмкіндігі

туралы классикалық түсініктердің орнына адам білімінің түбегейлі аяқталмағанын түсіну болады. Кәсіби ақпарат ағыны тек қана өсіп қана қоймай, сапалы түрде жаңартылып отырады, сондықтан өзін-өзі дамыту білім берудің жетекші құндылығы болып танылады. Кәсіби қызметтің ерекше түрі ретінде өзін-өзі білім алу қажеттілігі, дамыған ақпараттық кеңістік жағдайында адамның өмір салты ретінде барлық уақытта өсіп келеді.

Педагогикалық кадрларды оқыту, олардың кәсіби шеберлігін арттыру-әдістемелік жұмыстың басым міндеті. Әдістемелік қызмет педагогтардың шығармашылық қызметін жандандыруға, олардың педагогикалық стилінің қайталанбас болуын дамытуға, ал соңында білім беру процесінің сапасы мен тиімділігін арттыруға ықпал етуге бағытталған.

Егер білім беру процесі:

- ерікті түрде жүзеге асырылса,
- саналы түрде жүзеге асырылса,
- адамның өзі басқарса және бақыласа,

-қандай да бір қасиеттерді немесе дағдыларды жетілдіру үшін қажет болса өзіндік білім алу деп белгілі бір жеке және қоғамдық маңызы бар білім беру мақсаттарына қол жеткізуге бағытталған арнайы ұйымдастырылған, өзіндік, жүйелі танымдық қызметті түсіну керек: танымдық мүдделерді, жалпы мәдени және кәсіби сұраныстарды қанағаттандыру және біліктілікті арттыру қажет.

Педагогтармен талқылау: «Неге мұғалім өз бетінше білім алу қажет»?

- *Күнделікті ақпаратпен жұмыс жасау.* Сабаққа, сөз сөйлеуге, ата-аналар жиналысына, сынып сағатына, жалпы мектептік іс-шараға, олимпиадаға және т.б. дайындалу барысында мұғалімнің жаңа ақпаратты іздеу және талдау қажеттілігі туындайды.

- *Шығармашылық ниеті.* Мұғалім-шығармашылық мамандық. Шығармашылық адам жылдан жылға бір сарғайған жұмыс жоспары немесе сценарий бойынша жұмыс істей алмайды, сол бір баяндаманы оқи алмайды. Жаңа пайда болған ақпаратпен жұмыс жасау керек, жұмыс қызығушылық тудыруы керек.

— *Қазіргі ғылымның, әсіресе психология мен педагогиканың қарқынды өсуі.* Автомобиль дәуірінде арбаны пайдалануға болмайды. Қоғам өмірінде болып жатқан өзгерістер ең алдымен оқушыларға көрініс беріп, олардың дүниетанымын қалыптастырады. Егер жаңа ақпаратты білмесе, мұғалім ретінде Заманауи емес адам ретінде пайда болуы мүмкін.

- *Бәсекелестік.* Көптеген ата-аналар баланы мектепке әкеле отырып, оны "үздік" мұғалімге, пәнге немесе сынып жетекшісіне белгілеуді сұрайды. Білікті педагог сипатталған бәсекелестік жағдайында оқушыларды іріктеуде, жүктемені анықтауда көп мүмкіндіктерге ие.

- *Қоғамдық пікір.* Мұғалім немқұрайлы емес, оны "жақсы" немесе "жаман" деп санайды. Ешкім де жаман мұғалім болғысы келмейді!

- *Материалдық ынталандыру.* Санаты болуы, сыйлықақы, үстемеақы байланысты біліктілігі мен шеберлігі арқылы мұғалімдер төлем ақы мөлшері өседі.

Өзін-өзі дамытудың мәні үздіксіз білім беру жолымен педагогтың өзін-өзі іске асыруға деген сұранысын арттыра түсетін танымдық белсенділікті қанағаттандырудан тұрады.

Өзін-өзі дамытудың мәні-ақыл-ой еңбегінің техникасы мен мәдениетін меңгеру, проблеманы жеңе білу, өз бетінше жетілдіру, соның ішінде кәсіби жұмыс жасау.

Мұғалім қызметінің қандай бағыттары бойынша өз бетімен білім алу керек?

Мұғалімнің өз бетінше білім алуымен айналысуы қажет негізгі бағыттары.

- кәсіби (оқыту пәні);
- психологиялық-педагогикалық (оқушылар мен ата-аналарға бағдарланған);
- психологиялық (имидж, қарым-қатынас, ықпал ету өнері, көшбасшылық қасиеттер және т. б.);
- әдістемелік (педагогикалық технологиялар, оқыту формалары, әдістері мен тәсілдері);
- құқықтық;
- эстетикалық (гуманитарлық);
- Тарихи;
- Шет тілдері;
- саяси;
- ақпараттық-коммуникативтік технологиялар;
- денсаулықты қорғау;
- қызығушылықтар мен хобби.

Өздігінен білім алудың мәні неде ?

Мұғалім әр түрлі көздерден өз бетінше білім алады, бұл білімді жеке тұлға мен кәсіби қызметті дамытуда қолданады.

"Мұғалім өзінің кәсіби деңгейін арттыру үшін ақпаратты қандай көздерден пайдалана алады?"

Білім алу көздерін анықтаймыз:

- теледидар;
- газеттер, журналдар;
- әдебиет (әдістемелік, ғылыми-мақалалар, публицистикалық, көркем және т. б.);
- интернет;
- бейне, аудио;
- ақылы курстар;
- семинарлар мен конференциялар;
- мастер-класстар;
- тәжірибе алмасу іс-шаралары;

- экскурсиялар, театрлар, көрмелер, мұражайлар, концерттер;
- біліктілікті арттыру курстары;
- саяхат.

Барлық дереккөздерді тұлғалық өсуге ықпал ететін және кәсіби өсуге ықпал ететін болып бөлуге болады. Алайда, олар бір мезгілде басқа да ықпал ете алады.

Егер мұғалімнің өзін-өзі жетілдіру саласындағы қызметін етістіктер тізімімен таныстырса, онда оқу, зерттеу, апробациялау, талдау, бақылау, жазу болады. Осы етістіктерді қолданудың пәндік саласы қандай?

Педагогтың өздігінен білім алу процесінің құраушылары:

- Жаңа педагогикалық технологияларды, оқыту формаларын, әдістері мен тәсілдерін зерттеу және енгізу.
- Әріптестердің сабақтарына қатысу және тәжірибе алмасуға қатысу.
- Өз кәсіби қызметінің өздігінен талдау жасау.
- Классикалық және заманауи психология мен педагогика саласында өз білімдерін жетілдіру.
- Заманауи экономикалық, саяси және мәдени өмір оқиғаларымен жүйелі түрде қызығу.
- Өзінің эрудициясының, құқықтық және жалпы мәдениетінің деңгейін арттыру.

Мұның бәрі өз білімін жетілдіру процесін құрайтын қызметтің келесі түрлері арқылы жүзеге асырылуы мүмкін.

Өздігінен білім алу процесін құрайтын қызмет түрлері.

- белгілі бір телебағдарламаларды жүйелі түрде көру;
- нақты педагогикалық мерзімді басылымдарды оқу, әдістемелік, педагогикалық және пәндік әдебиеттерді оқу;
- оқытылатын пән, Педагогика, психология, педагогикалық технологиялар бойынша ақпаратты интернетте шолу;
- күрделілігі жоғары немесе стандартты емес формада өз пәні бойынша тапсырмаларды, жаттығуларды, тестілерді, кроссвордтарды және басқа да тапсырмаларды шешу;
- семинарларға, тренингтерге, конференцияларға, әріптестердің сабақтарына қатысу;
- пікірталастар, кеңестер, әріптестермен тәжірибе алмасу;
- интерактивті тренингтер барысында заманауи психологиялық әдістемелерді зерттеу;
- біліктілікті арттыру курстарынан жүйелі түрде өту;
- әріптестер тарапынан талдау үшін ашық сабақтар өткізу;
- пән бойынша үйірме және сыныптан тыс қызметті ұйымдастыру;
- ақпараттық-компьютерлік технологияларды оқу;
- пәндік көрмелерге қатысу және пән бойынша тақырыптық экскурсиялар өткізу;
- салауатты өмір салтын жүргізу, спортпен, дене жаттығуларымен айналысу.

Өздігінен білім алу процесінің өнімділігі педагогтің өзін-өзі білім алуы, егер:

- өз бетімен білім алу үдерісінде педагогтың өз дамуы мен өзін-өзі дамытуға деген қажеттілігі іске асырылады;
- педагог өзін-өзі тану және педагогикалық тәжірибені өздігінен талдау тәсілдерін меңгерген. Мұғалім өзінің кәсіби қызметінің жағымды және жағымсыз сәттерін түсінеді;
- педагог рефлексияға қабілетті. Педагогикалық рефлексия-кәсіби мұғалімнің қажетті атрибуты;
- мұғалімнің кәсіби даму бағдарламасы зерттеушілік, ізденушілік іс-әрекет мүмкіндігін қамтиды;
- педагогтың педагогикалық шығармашылыққа дайындығы бар;
- жеке және кәсіби даму мен өзін-өзі дамыту өзара байланысы жүзеге асырылады.

Өз бетінше білім алудың нәтижесі:

Мұғалімнің өз білімін жетілдіру жеке жоспарында міндетті түрде белгілі бір мерзімде қол жеткізілуі тиіс нәтижелер тізімі болуы тиіс.

Мұғалімнің өзін-өзі жетілдіру нәтижелері белгілі бір кезеңдерде бақыланады (өздігінен білім алу үздіксіз, бірақ оны кезең-кезеңмен жоспарлау керек):

- пәнді оқыту сапасын арттыру (тиімділік пен сапа анықталатын көрсеткіштерді көрсету));
- әзірленген немесе шығарылған әдістемелік құралдар, мақалалар, оқулықтар, бағдарламалар, сценарийлер, зерттеулер;
- оқытудың жаңа формаларын, әдістерін және тәсілдерін әзірлеу;
- баяндамалар, сөз сөйлеулер;
- дидактикалық материалдарды, тесттерді, көрнекіліктерді әзірлеу;
- жаңа ақпараттық технологияны қолдану бойынша әдістемелік ұсынымдар әзірлеу;
- өз, жаңашыл технологиялар бойынша ашық сабақтарды әзірлеу және өткізу;
- жинақтарды құру;
- педагогикалық әзірлемелер;
- зерттелетін мәселе (тақырып) бойынша тәжірибені жинақтау.

Өзін-өзі жетілдіру жұмысы біртіндеп ғылыми-зерттеу саласына көшуі мүмкін. Өзін-өзі тану, рефлексивті ойлау, оқу шеберлігі негізінде дамудың өзін-өзі реттейтін жүйеге өзгеруі, тұлғаның өзін-өзі білім алуға тұрақты қызығушылығының өзін-өзі тәрбиелеуде тұрақты өмірлік қажеттіліктерге өзгеруі жүргізіледі, бұл өзін-өзі жетілдірудің оңтайлы деңгейіне жетуді куәландырады. Жаңа үлгідегі білім беру мекемелеріндегі бұл жұмыс пәндік кафедралар мен тәрбие кафедрасының қызметіндегі басым бағыттардың бірі болып табылады.

Бұл саладағы тәжірибе мен бақылаулар көрсеткендей, барлық педагогтар өз қызметін қайта ойластыру және қайта құру мақсатында бастаманы өз бетінше көрсете алмайды, кейде олар тақырыпты қалыптастыру, жоспарды құру, өз қызметінің перспективасын анықтау мәселесі бойынша көмекке мұқтаж.

Педагог әрдайым басты назар аудара алмайды, яғни оның қызметінде табысты болуын қамтамасыз етеді, бұл оның нәтижесіне әсер етеді және онда өзара іс-қимыл жасайды; ол өзінің педагогикалық еңбегінің мақсатын әрқашан анық білдірмейді, яғни бұл еңбектің нәтижесі деп түсінетін нәрсе және оны қалай өлшеу, диагностикалау;

Аталған қиындықтар білім беру мекемесінде жоғары кәсіби ойлауды, ұйымдастырушылық мәдениетті, өзін-өзі жетілдіруге тұрақты қажеттілікті, жаңа ақпаратты зерттеуге үздіксіз ұмтылуды, өз бетінше білім алу тәжірибесін қалыптастыру мақсатында педагогтардың өздігінен білім алуын дамыту үшін қолайлы жағдай жасау қажеттігін куәландырады.

2.2 Мектеп педагогтарының өздігінен білім алуға психологиялық-педагогикалық және жалпы мәдени дайындығының диагностикасы

Жүйелі жұмысты ұйымдастыруда бастапқы талдау жұмыстары, яғни диагностика өте маңызды. Дәл осы мақсатпен мектепте 2 күн диагностика, реттеу және түзету кундері өткізілді (ДРТ).

Олардың нәтижелерін талдауда біз қазір тоқталамыз.

"Мұғалімнің коммуникативтік мәдениеті" мәселесі бойынша ДРТ күні білім беру үрдісін ұйымдастыруда педагогтардың коммуникативтік құзыреттілік деңгейін анықтау мақсатында өткізілді.

Мұғалімнің коммуникативтік мәдениетінің көрсеткіші ең алдымен гуманистік ұстаным (адамның өзіне, өзін-өзі зерттеуге қызығушылығы), содан кейін қарым-қатынас құралдары, техникасы болып табылады. Мұғалім үшін оңтайлы қарым-қатынас - бұл тәртіпті ұстай білу емес, оқушылармен рухани құндылықтармен алмасу; балалармен ортақ тіл - бұл командалардың тілі және мойынсұну емес, сенім тілі.

ДРТ күнін өткізу барысында мынадай гипотеза ұсынылды: егер педагогтарда коммуникативтік құзыреттіліктің жеткілікті деңгейі болса, онда оқушылардың білімін меңгеру үрдісі жақсарады, демек кәсіби педагогикалық қызметтің тиімділігі артады.

Пайдаланылған әдістемелер:

1. Сабақ кезінде оқу процесінің ұйымдастырылуын бақылау
 2. 1 сауалнама "оқыту үрдісіндегі педагогикалық ынтымақтастық деңгейі"»
 3. 2 сауалнама " мұғалім оқушылар көзімен»
- Сауалнамаға 28 педагог және алты сынып оқушыларының кездейсоқ іріктеуі бойынша (6А,7,8 Б,9Б,10А,11Б) — 77 адам қатысты.
- "Оқыту үрдісіндегі педагогикалық ынтымақтастық деңгейі" сауалнамасының нәтижелері бойынша сұралған педагогтардың 93% — педагогикалық ынтымақтастығы қалыпты жағдайда, 7% - жоғары деңгейде екені анықталды. Оқыту процесінде оқушылармен бірлескен іс-әрекетті ұйымдастыруға негативті қарым- қатынасы бар педагогтар анықталған жоқ. Оқыту үрдісіндегі педагогикалық ынтымақтастық деңгейі (диаграмма 2.1) көрсетілген.

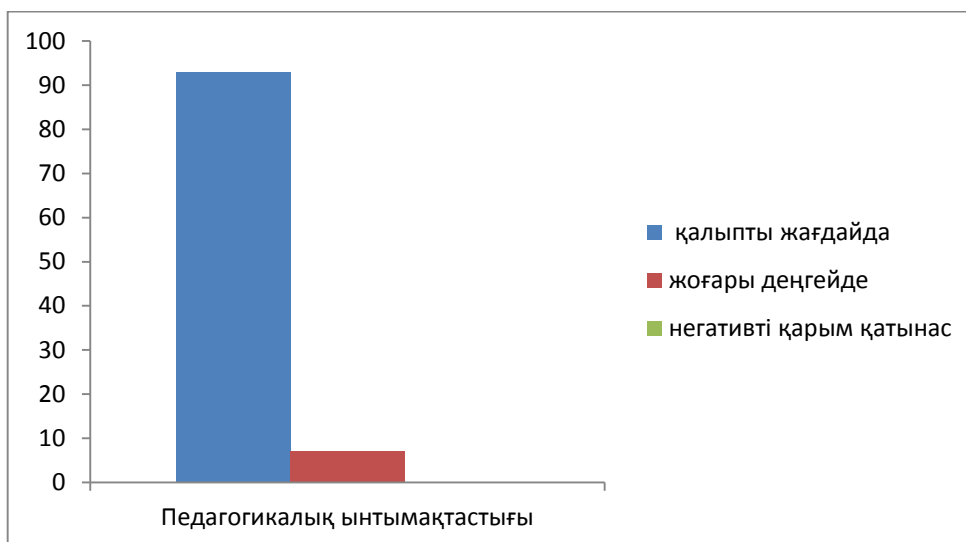

Диаграмма 2.1 Оқыту үрдісіндегі педагогикалық ынтымақтастық деңгейі

"Мұғалім — оқушылар көзімен" сауалнамасы барысында оқушыларға 15 пікірден тұратын сауалнама ұсынылды, олар бойынша пән мұғалімдері (орыс тілі, қазақ тілі, шет тілі, математика, физика, химия, биология, тарих, география, информатика) бағаланды.

Мұғалім-оқушының көзімен " сауалнамасы»:

1. Мұғалім менің жетістіктерімді нақты болжай алады
2. Мұғалім - әділ адам
3. Мұғалім мені бақылауға, емтихандарға шебер дайындайды
4. Мұғалім сөзі мен үшін заң
5. Мұғалім менімен жұмысты мұқият жоспарлап отыр
6. Мен ұстазға ризамын
7. Мұғалім әрқашан ақылға қонымды жауап бере алады
8. Мен мұғалімге толық сенемін
9. Мұғалімнің бағалауы мен үшін әрдайым маңызды
10. Мұғаліммен жұмыс істеу-бір рахат
11. Мұғалім менің пікірімді мұқият тындайды
12. Мен мұғалім сабақта қолданатын әдістер мен құралдардың дұрыстығы мен қажеттілігіне күмән келтірмеймін
13. Мен мұғаліммен өз ойларыммен бөлісе аламын
14. Мұғалім менің күшті және әлсіз жолымды жақсы біледі
15. Мен мұғалімге ұқсас болғым келеді)

Осы ұстанымдарды оқушылар 5 балдық жүйе бойынша бағалады:

- 5-ол туралы дәл
- 4-оған ұқсас
- 3-Қалай
- 2-оған жиі жатпайды
- 1-оған мүлдем жатпайды

Нәтижесінде әрбір пән бойынша диаграммалар жасалды. Диаграмма негізінде оқу пәнін оқытумен қанағаттанушылық деңгейін байқауға болады.

Диаграммдан жалпы қорытынды жасауға болады: мұғалімдер ортасында кең тараған пікірге қарамастан, балалар, ең алдымен, мұғалімнің өз пәнін оқыту қабілетіне назар аударатыны анықталды. Біздің зерттеулеріміз оқушылардың өз тәлімгерлеріне қарым-қатынасын қалыптастырудың негізі олардың арасындағы қарым-қатынастың эмоциялық компоненті болып табылатынын көрсетті. Екінші орында мұғалімнің маман ретіндегі бағасы. Және үшінші орынды олардың нақты қарым-қатынасының қаншалықты табысты қалыптасуының бағасы. Сауалнаманың қорытындысы бойынша, педагогтың пән бойынша жетістіктерін болжай білуден гөрі, мұғалімге деген сенімі, жұмысынан ләззат, оқушының бақылау жұмысына сауатты дайындалуы ерекше маңызға ие деген қорытынды жасауға болады. Егер жеке пәндер бойынша талдасақ, онда келесі көрініс (диаграмма 2.2 және 2.3) шығады.

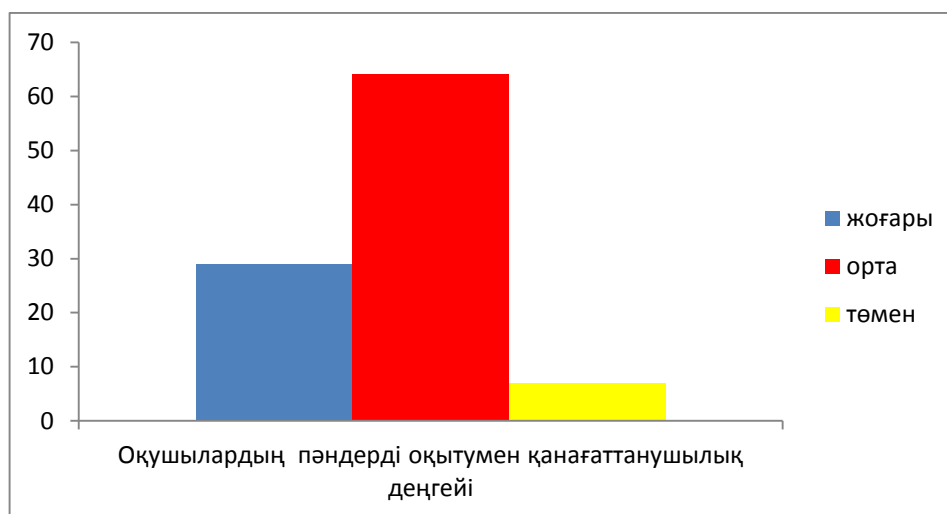

Диаграмма 2. 2 Оқушылардың пәндерді оқытумен қанағаттанушылық деңгейі

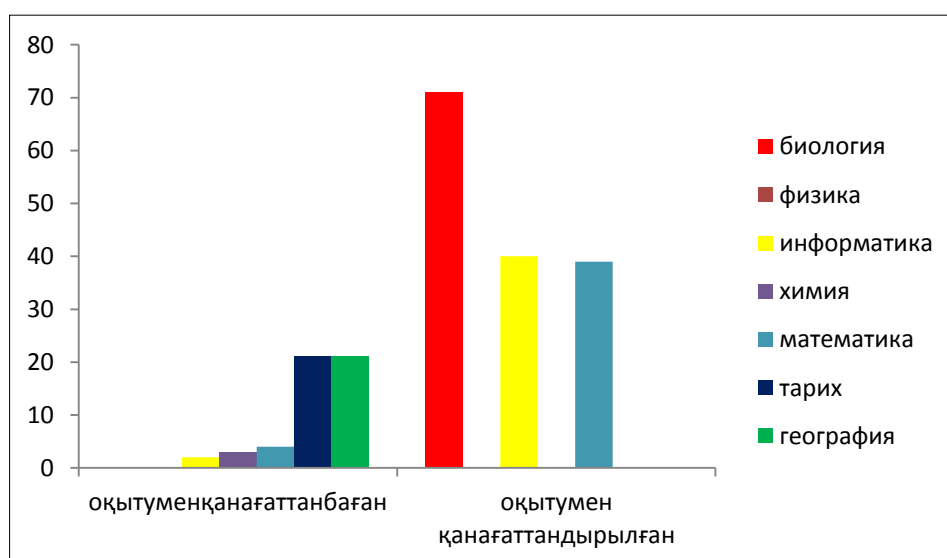

Диаграмма 2.3 Жекелеген пәндер бойынша оқушылардың пәндерді оқытумен қанағаттанушылық деңгейі

Орта есеппен оқушылардың 29%-ы пәндерді оқытумен қанағаттанушылық жоғары деңгейде, 64% - ы орта деңгейде, бұл норма болып табылады және 7% - ы төмен деңгейде. Жекелеген пәндер бойынша сурет келесідей: (2 - диаграмма) көптеген пәндер бойынша пәндерді оқытумен қанағаттанбаған оқушылар пайызы жоғары емес (0% - биология, физика, 2% - информатика, 3% - химия, 4% - математика). Келесі пәндер алаңдаушылық тудырады: тарих - 21% оқушы пәнді оқытумен қанағаттанбаған, география - 21%. Ең көп оқушылар биологиядан - 71% жоғары деңгейде, информатикадан - 40%, математикадан - 39% оқытумен қанағаттандырылды.

Нәтижелер бойынша мынадай қорытынды жасауға болады: педагогтар оқушылармен қарым-қатынаста психологиялық қауіпсіздік жағдайларын жасауды және олардың ішкі резервтерін іске асыруды қамтитын коммуникативтік міндеттерді құра білуі тиіс, сондай-ақ білім беру процесін ұйымдастыру барысында өзара түсіністік пен өзара іс-қимылға тиісті көңіл бөлу қажет. Осының барлығы педагогтың коммуникативтік мәдениет деңгейін, сондай - ақ жалпы педагогтың кәсіби құзыреттілік деңгейін арттыруға алып келеді. Бұл өз кезегінде оқушылардың оқу пәндерін оқытумен қанағаттану деңгейін арттыруда және білім беру процесінің сапасын арттыруда оң көрініс табады.

Педагогтарға кәсіби құзыреттілік деңгейін арттыру мақсатында мынадай жаднаманы ұсынуға болады.

Педагогтарға арналған жадынама:

Мұғалім қандай педагогикалық коммуникативтік қабілетке ие болуы керек?

Біріншіден, қарым-қатынас бойынша серіктестің ішкі резервтерін іске асыруда және қарым-қатынаста психологиялық қауіпсіздік жағдайларын жасауды, сондай-ақ өзара ақпарат алмасуды, өзара тануды, өзара іс-қимылды қамтитын коммуникативтік міндеттерді құра білу.

Екіншіден, қарым-қатынастың жоғары деңгейіне жетуге мүмкіндік беретін тәсілдерді қолдана білу, бұл:

- қарым-қатынаста басқаның ұстанымын түсініп, оның тұлғасына қызығушылық таныта білу;
- бейвербалды қарым-қатынас құралдарын меңгеру (мимика, қимыл);
- оқушының көзқарасы тұрғысынан тұра білу;
- сенім, басқа адамға шыдамдылық жағдайын жасай білу;
- қарым-қатынаста жанжалдардың алдын алу құралы ретінде әртүрлі рөлдерді меңгере білу;
- оқушыға уақытында алғыс білдіруге дайын болу, қажет болған жағдайда кешірім жасау;
- барлық балаларға тең қарым-қатынас жасай білу;
- педагогикалық жағдайдың жекелеген аспектілеріне әзіл-оспақ қарау, кейбір жағымсыз сәттерді байқамау, күлкі жасауға дайын болу;
- оқушыда қажетті сапаның пайда болуы үшін жағдай жасау арқылы оқушыға тікелей емес, жанама әсер ете білу;

- оқушылардан кері байланысты қорықпай білу;
- театрға жақын көпшілік алдында сөйлеу жағдайында әрекет ете білу.

Педагогтердің өз бетінше білім алуы бойынша жұмысты ұйымдастыру жүйесінде жалпы қалалық деңгейде де, әдістемелік қызметтің құрылымдық бөлімшелері деңгейінде де жұмыс түрлерін қолдану қажет, олар педагогтардың коммуникативтік құзыреттілік деңгейін дамытуға ықпал етеді. Бұл психологиялық тренингтер, семинар-тренингтер, арнайы курстар, конференциялар, дөңгелек үстелдер. "Педагог қызметінің өзін-өзі реттеуінің жетекші себептері" мәселесі бойынша ДРТ күні мектепте педагог қызметінің өзін-өзі реттеу себептерін таңдауға әсер ететін жағдайлар мен факторларды зерттеу мақсатында өткізілді. Бұл келесі міндеттерді шешуді көздейді:

- Мұғалімнің өзін-өзі дамыту қабілетін анықтау;
- Мектептегі мұғалімдердің өзін-өзі дамытуына және өзін-өзі жетілдіруге ынталандыратын және кедергі жасайтын факторларды анықтау;

Жұмыс гипотезасы: егер педагогтарда қызметтің өзін-өзі реттеу мотивациясының жеткілікті деңгейі болса, онда рефлексия дәрежесі, шешім қабылдау деңгейі, педагогикалық қызметтің нәтижелілігі артады.

Қазіргі уақытта педагогтің маңызды әлеуметтік рөлі, оның қоғамдағы орны мен қызметі ерекше атап өтіледі. Сәйкесінше, кәсіби-педагогикалық дайындық, мұғалімнің өзін-өзі реттеу және өзін-өзі дайындау мотивін таңдау білім беру жүйесіндегі жетекші мәселелердің бірі ретінде қарастырылады.

Демек, педагогтердің мұғалім қызметіне психологиялық және кәсіби дайындығы проблемасы туындайды, ең алдымен өзін оның субъектісі ретінде сезіну және педагогикалық сана-сезімді қалыптастыру тұрғысынан қарастыру.

Зерттеу барысында келесі әдістемелер қолданылды:

1. 1 сауалнама. "Неге мен педагог болып жұмыс істеймін?»;
2. 2 сауалнама. "Мұғалімнің өзін-өзі дамытуға қабілеті»;
3. 3 сауалнама. "Мектептегі мұғалімдердің өзін-өзі дамуына және өзін-өзі реттеуге ынталандыратын және кедергі жасайтын факторлар" (диаграмма 2.4) көрсетілген.

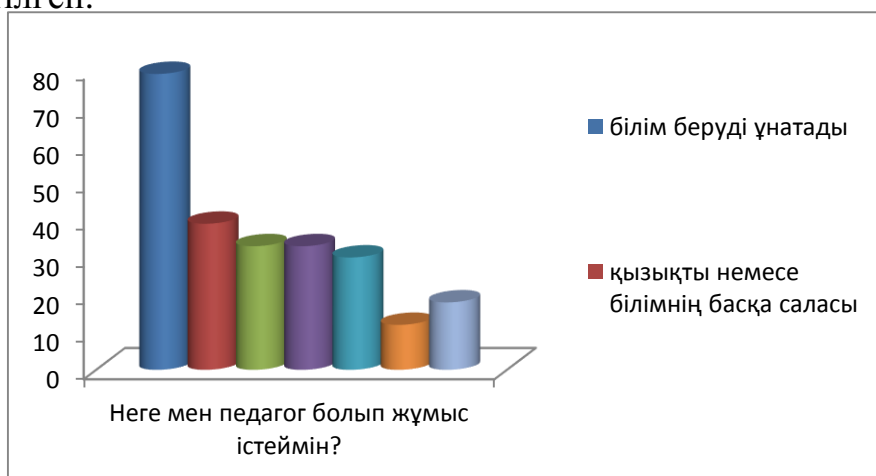

Диаграмма 2.4 Сауалнама 1. Неге мен педагог болып жұмыс істеймін?

Сауалнама қорытындысы бойынша, "Неге мен педагог болып жұмыс істеймін?" сурет келесідей: (6-диаграмма) сұралған педагогтардың 79% - ы "балаларға білім беруді ұнатады" деп жауап берді, 39% - дан келесі жауап нұсқаларын жинады: "қызықты немесе білімнің басқа саласы "және" жазда үлкен демалыс болу жақсы". 33% — "өсіп келе жатқан ұрпақтың болашағы үшін жауапкершілік сезімі", 30% — "балаларды тәрбиелеуді ұнатады", 12% - ақша табу, сауалнамаға қатысқандардың 18% - ы өз жауаптарын ұсынды: шақыру, бұған үйрендім, мәңгілік жастық сезімі, әулет, жас, қызықты және талантты адамдармен қарым-қатынас жасау, менің еңбегімнің бір бөлігі менің тәрбиеленушілерімнің жүрегі мен біліктерінде қалады.

"Мұғалімнің өзін-өзі дамытуға қабілеттілігі" (7 диаграмма) диагностикасының нәтижелері бойынша мұғалімнің 70% - ында өзекті өзін-өзі дамыту белгіленген. Педагогтердің бұл категориясында педагогтың өз қажеттілігінен пайда болатын ішкі себептер басым, сондықтан олар қуана-қуана, сыртқы қысымсыз еңбек етеді. Сондай-ақ оң сыртқы мотивация, оған мыналар жатады: ұжымды мақұлдау, бедел, қызмет бойынша жылжу мүмкіндігі, яғни педагог өз күш-жігерін қажет деп санайтын ынталандырулар. Сыналушылардың 30% - да сондай-ақ ішкі себептер басым, бірақ теріс сыртқы уәждеме, яғни қысым, және басқа да теріс сипаттағы санкциялар арқылы педагогтың жеке тұлғасына әсер ету педагогтың белсенді өзін-өзі дамуына әкеп соқпайды, тек қана бұл ұмтылысты ақтайды (қалыптасқан өзін-өзі дамыту жүйесі жоқ, дамуға бағдарлау жағдайға қатты байланысты) "Мұғалімнің өзін-өзі дамытуға қабілеттілігі" (диаграмма 2.5) көрсетілген.

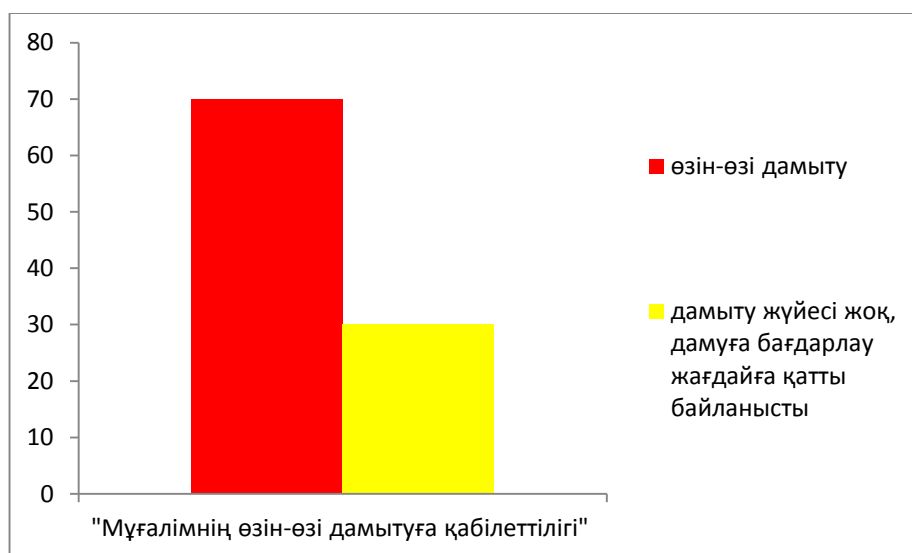

Диаграмма 2.5 "Мұғалімнің өзін-өзі дамытуға қабілеттілігі"

Диагностика барысында мектеп мұғалімдері арасында өзін-өзі дамытуға тоқталған педагогтар анықталған жоқ.

Зерттеу барысында педагогтардың өзін-өзі дамытуға кедергі келтіретін факторлар анықталды. (5-диаграмма) бірінші орында — уақыттың жетіспеуі

(90%), екінші орында — бұрын болған сәтсіздіктің нәтижесінде (60%), бұдан әрі — айналасындағылардың дұшпандығы (50%), денсаулық жағдайы (40%), басшылар тарапынан қолдаудың болмауы (40%).

Оқушының дамуын, оның шығармашылық белсенділігін ынталандыру үшін педагог бірінші кезекте өзін-өзі дамыту мен өзін-өзі тәрбиелеумен тиімді жұмыс істеу қажет, яғни оған қалаған және кәсіби маңызы бар қасиеттерді жасау қажет.

Өз-өзімен тиімді жұмыс тек қажетті білім мен шеберлікті ғана емес, сонымен қатар жоғары уәждемені де талап етеді. Жеке тұлға болу — бұл өзін үнемі жетілдіру, өзін-өзі дамытуға, өзін-өзі белсендіруге ұмтылу дегенді білдіреді, педагогтардың өзін-өзі дамытуға кедергі келтіретін факторлар (диаграмма 2.6) келтірілген.

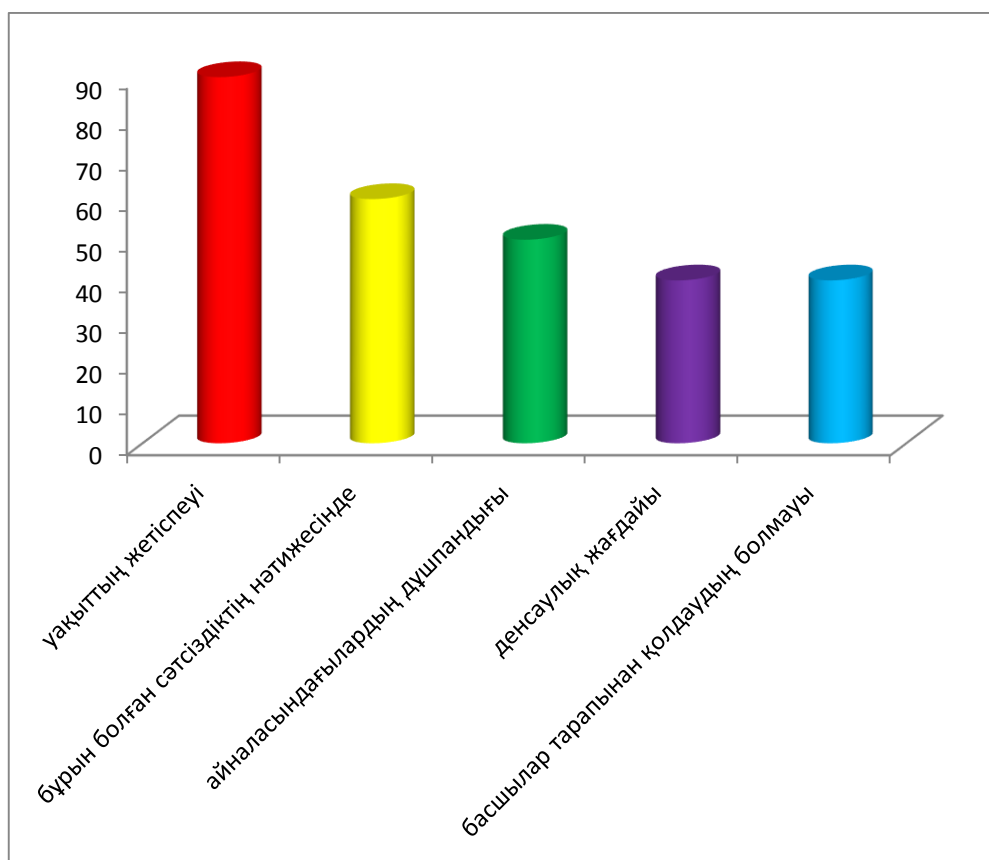

Диаграмма 2.6 Педагогтардың өзін-өзі дамытуға кедергі келтіретін факторлар

Педагогтарда өзін-өзі дамытуға мотивация деңгейін арттыру мақсатында мұғалімдерді олардың кәсіби және шығармашылық қасиеттерін дамыту жөніндегі қызметке тарту орынды болып табылады. Сондай-ақ педагогтардың өзін-өзі дамытуға қабілеттілігінің сыртқы факторлардан тәуелділігінің төмендеуіне "педагогтардың эмоциялық жағдайын басқару" тренингтік сабақтар циклін өткізу оң әсер етуі мүмкін. Сондай-ақ, педагогтармен әдістемелік жұмысты ұйымдастырудың дәстүрлі емес формаларын жиі тәжірибелеу керек, олар ұжымды біріктіруге және педагогтардың шығармашылық әлеуетін ашуға, ұжымда шығармашылық

атмосфераны құруға ықпал ететін фестивальдар, мұғалімдердің табыс мерекелері. Педагогтар үшін психологиялық жеңілдету күндерін жүйелі түрде өткізу қажеттілігі де бар.

2.3 Педагогтардың өзіндік білім беру қызметінің жағдайы мен өнімділігін талдау

Барлық пән мұғалімдері, сынып жетекшілері, тәрбиешілер, педагог ұйымдастырушы келесі алгоритм бойынша өзін-өзі білім алу қызметін ұйымдастырумен айналысады:

1. Тақырыпты таңдау, мақсаттарды анықтау, кәсіби қажеттіліктерге сәйкес міндеттер қою;
2. Өз білімін жетілдіру тақырыбы бойынша жоспарын әзірлеу;
3. Ақпарат көздерін анықтау;
4. Теориялық көздерді зерттеу;
5. Жинақталған материалдар негізінде оқыту процесін ұйымдастыру және басқару (ашық сабақтар, сынып сағаттары, ақпараттық сағаттар, іс-шаралар дайындау және өткізу);
6. Өңделген материалдарды жүйелеу және оларды ресімдеу, қызметті түзету және оның нәтижелерін объективті бағалау;
7. Өз білімін жетілдіру тақырыбы бойынша есеп дайындау;
8. Одан әрі қызметтің тиімділігі мен перспективасын анықтау.

Талдау барысында пән мұғалімдері мен сынып жетекшілерінің өз білімін жетілдіру тақырыптарына тексеру жүргізілді. Нәтижелері бойынша келесі қорытынды жасауға болады:

1. Барлық пән мұғалімдері, сынып жетекшілері, педагог психолог, педагог Әлеуметтік және әкімшілік мүшелері өз білімін жетілдіру тақырыптарымен айналысады.

2. Мектептің барлық педагогикалық қызметкерлері мектепте ұсынылған өзін-өзі білім беру қызметін ұйымдастыру бойынша қажетті құжаттарды рәсімдейді.

3. Барлық педагогтарда білім беру үдерісін ұйымдастыруды реттейтін нормативтік құжаттар толық көлемде жоқ. Өйткені әр педагогтың нормативтік құжаттары басқа папкаларда бар, онда өздігінен білім алу бойынша папкаларда мұндай бөлімді бөлмеу орынды болады, өйткені бұл құжаттар қайталаңады.

4. Педагогтардың көпшілігінде өздігінен білім алу тақырыбы бойынша практикалық жұмыстар (сабақ әзірлемелері, дидактикалық материалдар, сыныптан тыс іс-шаралар, сынып және ақпараттық сағаттар, факультативтер әзірлемелері) кеңінен ұсынылған.

5. Әріптестерде сабақтар мен сыныптан тыс іс-шараларға қатысу бойынша көптеген педагогтар белсенді түрде жүргізіледі. "Өзара сабаққа қатысу" журналында жазба ағымдағы оқу жылында 17 жазба жасалғаны туралы қорытынды жасауға мүмкіндік береді.

1) Белсенді емес, оның ішінде әсіресе жас мұғалімдер. Тәжірибелі мұғалімдердің сабақтарына қатысу кез келген мұғалімге өзінің кәсіби деңгейін көтеру тұрғысынан, сонымен қатар стажер-мұғалімге пайда табуға мүмкіндік береді. Сондықтан өзін-өзі тану қызметін жоспарлау кезінде әріптестердің сабақтарына қатысуға және сабаққа қатысқан сабақтарға назар аудару қажет.

Мектеп мұғалімдерінің өзіндік білім беру қызметінің тақырыптарын талдау олардың көпшілігінде тақырыптар жеткілікті өзекті екенін, таңдалған тақырыптың өзектілігіне негіздеме берілгенін көрсетеді. Тақырыптар мектептің бірыңғай әдістемелік тақырыбын, тақырыптың өзектілігі мен маңыздылығын, оның ғылыми-теориялық және практикалық мәнін, педагогтардың қиындықтарын, олардың кәсіби шеберлік деңгейін, өтілін ескере отырып таңдалады. Мектеп мұғалімдерінің өзіндік білім беру қызметінің тақырыптары келесідей:

Педагогтердің 24% - жоғары мотивацияланған оқушылармен жұмыс істеуге, танымдық қызығушылықты және оқу мотивациясын дамытуға байланысты тақырыптарды таңдады;

24% - сабақта оқушылармен жұмысты ұйымдастырудың формалары мен әдістері;

22% - тәжірибеге ақпараттық технологияларды енгізу;

10% - Заманауи педагогикалық технологияларды енгізу;

10% - оқушылардың жеке қасиеттері мен шығармашылық қабілеттерін дамыту;

7% - педкадрлармен және оқушылармен жұмысты ұйымдастырудың инновациялық тәсілдері;

2% - денсаулық сақтау технологияларын енгізу.

Қазіргі заманғы білім беру технологияларын практикаға енгізу бойынша біздің мұғалімдеріміз белсенді түрде жұмыс істемейді. Бірқатар мұғалімдердің тақырыптары толық ашылмаған, әсіресе бастауыш сынып мұғалімдерінің тақырыптары. Сонымен қатар, кейде тақырыптар мұғалімнің кәсіби дайындық деңгейіне сәйкес келмейді (жоғары санатты мұғалімнің — "сабақта өзіндік жұмысты ұйымдастыру" тақырыбы). Мектеп мұғалімдерінің өзіндік білім беру қызметінің тақырыптары (диаграмма 2.7) келтірілген.

Талдаулар нәтижесі көрсеткендей, көптеген педагогтар өз бетімен білім алу қызметін, маңыздылығы мен қажеттілігін, кәсіптік жетілдіру, өздігінен білім алудың қажеттілігін жақсы түсінеді. Бұл көптеген мұғалімдердің педагогикалық ойлауының жоғары деңгейін көрсетеді, өйткені өздігінен білім алу танымдық белсенділіктің, саналы өздігінен дамудың бір түрі болып табылады.

Осы оқу жылынан бастап мектеп әдістемелік қызмет жүйесіне келесі тақырып бойынша тәжірибелі педагогтардың шеберлік сыныптары енгізілген:

- "Химия пәнінің мұғалімінің іс-тәжірибесіне ақпараттық технологияларды енгізу»;

- "Физика пәні мұғалімі жобаларды практикада қолдану".

Нәтижесінде өз білімін жетілдіру негізінде мұғалімнің кәсіби құзыреттілігінің өсуін байқауға болады. Бірақ әрбір қызмет, егер оның нәтижесінде қандай да бір өнім құрылмаса немесе ешқандай жетістіктер болмаса, мағынасыз. Мұғалімнің өз бетімен білім алуы жеке жоспарында міндетті түрде белгілі бір мерзімде қол жеткізілуі тиіс болжамды нәтижелер көрсетіледі.

Диаграмма 2.7. Мектеп мұғалімдерінің өзіндік білім беру қызметінің тақырыптары

2.4 Өзін-өзі дамытуға кедергі келтіретін факторлар және педагогтың өзін-өзі дамытуын ынталандыратын факторлар

Егер мұғалім өз жұмысына қанағаттанса, өздігінен білім алу процесінде оның өзін-өзі дамытуға деген қажеттілігі іске асырылса, өздігінен білім алу өнімді болады. Психолог жүргізген шағын тексерулердің нәтижелері бойынша біз педагогтардың өзін-өзі дамытуға кедергі келтіретін факторларды анықтадық. Егер оларды кему тәртібімен орналастырса, онда келесі факторлар болады:

- Уақыт жетіспеушілігі;
- Денсаулығының жай-күйі;
- Бұрын орын алған сәтсіздіктердің нәтижелерінде өкіну;
- Әкімшілік тарапынан жеткіліксіз қолдау;
- Жеке инерция.

Өзіндік білім беру осы факторлардың нәтижелі әсер етуі үшін барынша азайту керек. Бұны қалай жасауға болады, біз де талдау кезінде мұғалімдермен сұхбат жүргіздік. Өкінішке орай, мұғалімнің өзін-өзі дамытуға ұмтылысына әсер ететін факторлар бар.

Бірақ біз процестің басқа жағына, атап айтқанда мұғалімнің өзін-өзі дамытуын ынталандыратын факторларға ықпал ете аламыз.

Бұл факторларға келесілерді жатқызуға болады:

- Жұмысқа қызығушылық;
- Еңбек нәтижесі үшін артатын жауапкершілік;
- Әріптестердің үлгісі;
- Қызметтің жаңалығы;
- Курстарда оқыту;
- Үлгі және әкімшіліктің әсері;
- Әдістемелік жұмысты ұйымдастыру;
- Ұжымда тану мүмкіндігі.

Соңғы факторға толығырақ тоқталғым келеді. Бұл мектепте педагогтардың қызметін бағалаудың рейтингтік жүйесі әзірленген. Ережеге сәйкес жыл сайын жыл соңында бірқатар критерийлер бойынша (пән бойынша жұмыстың, сыныптан тыс жұмыстың, әдістемелік қызметтің нәтижелілігі) мұғалімдердің кәсіби қызметінің нәтижелілігін бағалау жүргізіледі. Әдістемелік жұмыстың нәтижелілігін бағалау кезінде: Педагогикалық шеберлік конкурстарына, педагогикалық кеңестерге, семинарларға қатысу, тәжірибе жинақтау бойынша жұмыс, ашық сабақтар өткізу, ғылыми-зерттеу қызметі бағаланады. Бұл ретте "өзін-өзі білім беру қызметінің нәтижелілігі" деген критерий жоқ. Сондықтан, "өзін-өзі білім беру қызметінің нәтижелілігі" осы критерийін енгізе отырып, осы ережеге өзгерістер енгізу қажеттілігі бар.

ҚОРЫТЫНДЫ

Жоғары білім беру жүйесінде негізгі ағым мамандардың дайындық сапасын көтеруге, инновациялық білім беруді дамытуға, ғылыми-зерттеу әрекетімен кіріктірілуге, жоғары оқу орындары зерттеулерінің әлеуметтік және экономикалық сала талаптарымен тығыз байланыста болуына, ақпараттық және білім беру технологиясын жетілдіруге саяды.

Қоғам дамуының жаңа саяси, әлеуметтік-экономикалық шарттарына байланысты болған білім саласындағы түбірлі өзгерістер қазіргі маманның кәсіптік шеберлігінің жоғарғы деңгейде болуын талап етеді. Педагогтың жұмысына қажет маңызды шарттардың бірі - өз ісі үшін жауапкершілік қана емес, оның жұмыстағы бостандығы еркіндігінің болуы. Педагог өзі істеген барлық жұмысына жауап бере алатын, дербес білімді маман болуы тиіс.

Бұл дипломдық жұмыстың негізгі тәжірибиелік жұмыстары Алматы қаласының Камал Кадыржанов атындағы жалпы орта мектеп мұғалімдерінің педагогикалық шеберлігін жетілдіру мақсатында жүргізіліп, қазіргі жағдайы мен ары қарай дамуы талданып зерттелінді. Осы мектепте педагогикалық шеберлікті өзін-өзі дамыту арқылы жетілдіру семинары өткізіліп, семинарда педагогтардың кәсіпқойлығының негізгі критерийлері, әдістемелік жұмыс процесінде мұғалімнің өзін-өзі талдау және өзін-өзі дамыту қабілетін жоғарлату мәселелерінің теориялық аспектілері, мұғалімнің өздігінен білім алуы - педагогтың кәсіби қызметінің қажетті шарттары, өздігінен білім алу процесін құрайтын қызмет түрлері, өз бетінше білім алудың нәтижесі талқыланды.

Жүйелі жұмысты ұйымдастыруда бастапқы талдау жұмыстары, яғни мектеп педагогтарының өздігінен білім алуға психологиялық-педагогикалық және жалпы мәдени дайындығының диагностикасы анықталды.

Педагогтардың өзіндік білім беру қызметінің жағдайы мен өнімділігі талданды. Өзін-өзі дамытуға кедергі келтіретін факторлар және педагогтың өзін-өзі дамытуын ынталандыратын факторлар анықталды.

Камал Кадыржанов атындағы жалпы орта мектеп педагогтардың қызметін бағалаудың рейтингтік жүйесі әзірленген. Ережеге сәйкес жыл соңында бірқатар критерийлер бойынша мұғалімдердің кәсіби қызметінің нәтижелілігін бағалау жүргізіледі. Әдістемелік жұмыстың нәтижелілігін бағалау кезінде: педагогикалық шеберлік конкурстарына, педагогикалық кеңестерге, семинарларға қатысу, тәжірибе жинақтау бойынша жұмыс, ашық сабақтар өткізу, ғылыми-зерттеу қызметі бағаланады.

Сонымен жасалған жұмыстарды қорытындылай келе шебер педагог деп білімді, тәжірибесі мол, жан-жақты бола отырып, оқушыларды жеке тұлға етіп қалыптастыру мақсатында білім мен тәрбиені ұштастыра алатын, әр оқушының дарындылығын айқындап, олардың дамуына қолайлы жағдайлар жасайтын тұлға деп есептеп, ал мектеп, жанұя, мұғалімнің ролін анықтау, студенттер мен мұғалімдер ұжымын қалыптастыру - педагогикалық шеберлікті жетілдіруге негізделеді деп ойлаймыз.

ҚОЛДАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

ОҚУЛЫҚТАР МЕН МОНОГРАФИЯЛАР

- 1 Ахметова Г. К., Исаева З. А. Педагогика для магистратуры. – Алматы: Қазақ университеті, 2006.
- 2 Әбиев Ж. Педагогика. Алматы., 2004.
- 3 Берікұлы Н. Педагогика. Оқу құралы. – 2004
- 4 Бордовская Н. В., Реан А. А. Педагогика учебн. Для вузов.- СПб,: Питер, 2001-304с.
- 5 Виленский М. Я., Образцов П. И., Уман А. И. Технология профессионально-ориентированного обучения в высшей школе. – М.: Российского пед. Общество, 2004.-192с.
- 6 Джуринский А. Н. Развитие образования в мире. – М., 2000.
- 7 Зимняя И. А. Педагогикалық психология:/ Орыс тілінен аударған М. А. Құсаинова. М.: Логос; Алматы: TST-company, 2005. – 368 б.
- 8 Исаева З. А., Мынбаева А. К., Садвакасова З. М. Активные методы и форма обучения в высшей школе. – Алматы: Қазақ университеті, 2006.
- 9 Молдағалиев Б. А. Мектеп мұғалімінің анықтамалығы. – Орал, 2005. – Б-19-25.
- 10 Мынбаева А. К. Основы педагогики Высшей школы; учебное пособие. – Алматы, 2008. -156 с.
- 11 Мынбаева А. К., Садвакасова З. М. Инновационные методы обучения. – Алматы, 2007. – 284с.
- 12 Морева Н. А. Технология профессионального образования. –М.: Академия, 2005.-432с.
- 13 Национальные системы образования: общая характеристика, структура. – Алматы: РОНД, 2004.-160 с.
- 14 Кертаева Ғ. М. «Рахат» мектебі: жаңа ғасырға – жаңа мектеп. Павлодар, 2005. – 297 б.
- 15 Кредитная система обучения в вузе.– Алматы: Қазақ университеті, 2006,– 180 с.
- 16 Құрманалина Ш. Х., Мұқанова Б. Ж.. Педагогика: Астана, 2007.
- 17 Қоянбаев Ж. Б., Қоянбаев Р. М. Педагогика. Алматы-2002
- 18 Педагогика и психология высшей школы.- Ростов-на-Дону: Феникс, 2002.- 144с.
- 19 Педагогика: Учебное пособие для студентов педагогических учебных заведений / В. А.Сластенин, И. Ф. Исаев и др.- М.: ШколаПресс, 2000.- 512с.
- 20 Қ.Жарықбаев, Ө.Озғанбаев. Жантануға кіріспе. Алматы 2000.
- 21 Досқалиев Қ. Білім бағалау негіздері. 58-60 б. «Қазақстан мектебі» 10/2004.
- 22 Р.Қарменов. Оқушылардың білімдерін бағалау жолдары 38-43. «Бастауыш мектеп» 4/2006
- 23 Бабаев С.Б. Оңалбек Ж.К. Жалпы педагогика. Алматы 2005.

- 24 Ахметов Г. Мониторинг және бағалау. 38-43 б. «Қазақстан мектебі» 2/2005
- 25 Г.Н.Аширалиева. Оценка возможностей учащихся в средней школы. 31-34 с. «Бастауыш мектеп» 1/2005.
- 26 Ералиева М.Е. Мектептің бастауыш сатысында оқушылардың білім сапасын мониторингілеудің ғылыми әдістемелік мәселелері. 16-19б. «Білім» №6 (24) 2006.
- 27 Тоқбергенова У. Оқу жетістігін бағалау. «Қазақстан мектебі» 8/2005.
- 28 Демеубаева Т. Тест тиімділігі. 39-40б. «Қазақстан мектебі» 2/2006.
- 29 Ахметова Г. Рейтинг жүйесі арқылы құрылған мониторинг - әділ бағалау құралы. 83-92б. «Білім берудегі менеджмент» 3-2004.
- 30 Досқалиев Қ. Оқушылар білімін есепке алудың және бағалаудың жай жоспары. 39-41б. «Ұлағат» 5-2003.
- 31 Педагогикалық диалог. 11-15 бет. №2/2014
- 32 Сейталиев Қ. Педагогиканың жалпы негіздері. – Ақтөбе, 2004. –Б. -188-211.
- 33 Сластенин В. А., Исаев И. Ф., Ширяев Е. Н. Педагогика. – М.: Академия, 2002-576с.
- 34 Устемиров К. Шаметов Н. Р. Васильев И. Б. Профессиональная педагогика. Алматы 2005. – 432 с.

Мерзімді басылымдар тізімі:

1. Данашева А. Заттың дамытушы ортаның мектепке дейінгі балаларды әлеуметтендіруге орны //Бастауыш мектеп, 2009, №10, 9-12б.
2. ЖиенбаеваС. Балабақшаның еңбек іс-әрекетіндегі тәжірибиесін қалыптастыруда даралығын ескеру // Қазақстан орта мектебі, 2008, №5-10, 7-15б.
3. Жұсқабайев О. Балабақша бүлдіршіндерді әлеуметтендіру институты ретінде // Ұлт тағылымы, 2010, №3, 60-63 б.
4. Кереева А. Ерте жастан үш тілге қатар үйрету // Отбасы және балабақша, 2012, №6, 4-5б.
5. Өтеген Б. Мектеп жасына дейінгі жастағы балардың танымдық процестерін анықтау әдістері // Білім=Образование, 2010, №2, 71-73б.
6. Пірашев С. Ұлтжандылыққа ұрпаққа салт-дәстүр, әдет-ғұрып негізінде тәрбиелеу ережелері // Білім=Образование, 2010, №2, 51-57б.
7. Тіленбаева Н.Б Дидактикалық ойынның маңызы // Отбасы және балабақша, 2009, №2, 30-31бет.

Интернеттегі сілтемелер тізімі

1. Білім порталы://WWW.ict.ru
2. Ашық жүйе: АТ бойынша портал//www.osp.ru
3. Мультипортал – //www/km.ru
4. Білім порталы//www.claw.ru

Мұғалім-оқушының көзімен " сауалнамасы»

1. Мұғалім менің жетістіктерімді нақты болжай алады

2. Мұғалім - әділ адам

3. Мұғалім мені бақылауға, емтихандарға шебер дайындайды

4. Мұғалім сөзі мен үшін заң

5. Мұғалім менімен жұмысты мұқият жоспарлап отыр

6. Мен ұстазға ризамын

7. Мұғалім әрқашан ақылға қонымды жауап бере алады

8. Мен мұғалімге толық сенемін

9. Мұғалімнің бағалауы мен үшін әрдайым маңызды

- Мұғаліммен жұмыс істеу-бір рахат

- 10.Мұғалім менің пікірімді мұқият тыңдайды

- 11.Мен мұғалім сабақта қолданатын әдістер мен құралдардың дұрыстығы мен қажеттілігіне күмән келтірмеймін

- 12.Мен мұғаліммен өз ойларыммен бөлісе аламын

- 13.Мұғалім менің күшті және әлсіз жолымды жақсы біледі

- 14.Мен мұғалімге ұқсас болғым келеді)
